

Potrebnosti za valjanost oneroznih klauzula
na teretnici u talijanskom pravu

Ova kasaciona rješidba utvrđuje načelo da je i kod teretnice potrebno u talijanskom pravu postupati po propisima čl.1341. i 1342. talij. građ. zak., pa da prema tome arbitražna klauzula mora biti odobrena posebnim potpisom. Za to nije dovoljan jedan potpis na teretnici, makar da bi se zbog toga što je ad validitatem teretnice suvišan moglo zaključiti da ima upravo takav smisao odobriti takve klauzule, nego se mora jasno istaći posebnim potpisom da se on upravo na takve klauzule odnosi. Istina, glede teretnica na koje dolazi do primjene strani zakon, a to je prema čl.10. talij. zak. o plovidbi zakon zastave, nije stajalište Kasacije definitivno fiksirano, ali baš radi toga i kod njih će biti potrebno iz razloga opreznosti postupati tako da ne bude sumnje da je arbitražna klauzula odobrena. Prema čl.34, st.2. Zak. o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova od 1959. dužan je kreator brodaru na njegov zahtjev potpisati prijepis teretnice, upravo radi toga da bi ugovorne klauzule inkorporirane u teretnicu bile valjane kad se zato traži posebni pismeni pristanak. Medjutim taj zakonski zahtjev nije dovoljan da osigura učinak klauzula u teretnici koje padaju pod pojam oneroznih klauzula.

Medjutim, kako prema talijanskom zakoniku, ako talijanski sud smatra da njegovo pravo u tom pogledu dolazi do primjene i na teretnice na koje dolazi do primjene jugoslavenko pravo, ako se potpis izričito posebno ne odnosi i na njih. Prema tome bit će potrebno da se na teretnici uvrsti i posebni potpis koji će se odnositi na takve klauzule da bi bilo sigurno da će postići i pred talijanskim sudovima svoj učinak. Ovo napose vrijedi za arbitražnu klauzulu.

E.P.

KASACIONI SUD ITALIJE

Presuda od 1.XII 1962.

S.p.A. Henry Coe & Clerici c/a

S.p.A. Danzas & C.

Predaja tereta skladištu - Pojam notornih činjenica - Dokazna snaga certifikata avarijskog komosara - Učinak prodaje tereta skladištu u pogledu rokova iz čl.435. i 438. Zak.o plovidbi

Kasacioni sud Italije na temelju brodarove žalbe stao je na stajalište da nije bilo ispravno stajalište Apelacije da bi bile notorne činjenice način pakovanja i vaganja kave u vrećama prevezene brodom kojim načinu postoje samo presude sudova velikih luka, jer se za notornu činjenicu traži da se radi o nečemu što je poznato svima osobama prosječnog obra-

zovanja. Medjutim nije usvojen žalbeni razlog koji se temelji na tome što je apelaciona presuda uzela za temelj svojih utvrđenja certifikat avarijskog komesara koji je načinjen u brodarovoj odsutnosti ali u prisutnosti osiguratelja, predstavnika tereta i zakletih lučkih vagača, jer je brodar bio obaviješten o tom očevidu, i jer je sud tom dokaznom sredstvu poklonio vjeru, na temelju preslušanja svjedoka, po svom slobodnom uvjerenju koje Kasacija ne može preispitati. Konačno na treći navod žalbe da je predajom tereta skladištu u depozit počeo teći rok iz čl.435. Zak. o plovidbi o protestu kao i iz čl.438. Zak. o plovidbi o zastari, jer se radilo o "sbarco d'amministrazione" Kasacija odbija nalazeći da bi ti rokovi počeli teći samo onda od predaje tereta skladištu kad bi primalac u času predaje "bio u mogućnosti da konkretno izvrši, ili kad je bio stavljen u mogućnost da izvrši provjeru stvari povjerenih poduzeću", a ako takva mogućnost nije postojala, tok rokova počinje od stvarne predaje tereta od strane depozitara primaocu. U konkretnom slučaju i depozitar i kasnije primalac protestirali su brodaru oštećenje i manjak tereta, pa prema tome taj prigovor uopće ne stoji, a ne stoji ni dalji prigovor da prema primaocu skladištar sam odgovara na temelju propisa o skladišnom poslu.

/Dir.Mar. 1963, str.523/

E.P.

Pravni učinak predaje tereta u
javna skladišta u linijskom prijevozu

Na rješidbu Kasacije od 1.XII 1962. kritički se osvrće F.Berlingieri i nalazi da je ona pogrešna u tom smislu što pravni učinak predaje tereta u linijskom prijevozu /tj. kod ugovora o prijevozu "di cose determinate" ili, po našem zakonu, kod ugovora o prijevozu pojedinih stvari/ čini ovisnim od toga da li je primalac bio u mogućnosti, stvarnoj ili konstruktivnoj, da provjeri stanje tereta prilikom predaje u skladišta. Po F.B. moguće su samo dvije sigurne solucije ovog problema: ili rok teče od predaje skladištu, ili od predaje tereta po skladištu primaocu. Pisac smatra da rok treba da teče od časa stvarne predaje tereta primaocu, a to da je i u skladu s Konvencijom o teretnici od 1924. - Sličan problem postoji i u našem pravu. Prema propisu čl.72, st.2. Zak. o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodeva od 1959. zapovjednik broda ovlašten je da uz određene uvjete /pomanjkanje upute kreatora, istek prekostojnice/ na trešak i opasnost osobe ovlaštene da raspolaže teretom iskreati teret i predati ga na čuvanje javnom skladištu /ili drugoj podesnoj osobi/ i o tome obavijestiti sve korisnike prijevoza, a prema st.3 istog člana u linijskom prijevozu i kod ugovora o prijevozu pojedinih stvari nije dužan čekati uputu od kreatora ako

postoje smetnje za predaju tereta primaocu, nego odmah postupa na spomenuti način. Predaja tereta skladištu na temelju ovih propisa prema rješidbi Višeg privrednog suda SR Hrvatske od 29.IV.1963. /v. br.18 ovog periodika, str.18 i d./ "modificira u brodarovu korist trenutak prestanka odgovornosti iz ugovora o prijevozu za predanu robu na prijevoz, tj. da brodarova odgovornost iz ugovora za eventualno nastale štete na primljenom teretu na prijevoz prestaje nakon što je roba iskrcana iz broda i predana na čuvanje", pa će brodar, da bi se mogao osloboditi odgovornosti iz teretnice, "morati na nesumnjiv način dokazati ovlaštenom primaocu da je skladištaru predao na čuvanje upravo onu količinu tereta i u onom stanju kako je opisano u teretnici". Prema tome će rok iz čl.71. ZUIPB, st.2 početi teći tek kod faktične predaje tereta primaocu. U toj rješidbi nije riješeno pitanje od koga bi časa trebao teći rok zastare iz čl.128. ZUIPB, jer nije bilo od važnosti za rješenje konkretnog slučaja. Mislimo da će u slučaju kad je primalac in mora u pogledu preuzimanja tereta rok zastare teći od časa kad je trebalo doći do predaje tereta da bi se postigla svrha kratkoga zastarnog roka koji ugovornim strankama iz ugovora o prijevozu nameće pomorskom privrednom poslovanju svojstvenu dilijenciju.

E.P.

APELACIONI SUD, Trst

Presuda od 13.IX.1963.

Liquori M. c/a Lloyd Triestino

Klauzula FIO - Ova klauzula odnosi se ne samo na trošak nego i na rizik - Čas primanja predaje tereta - Nije protivna zakonu klauzula kojom brodar otklanja rizik za ukrcaj i iskrcaj tereta

Medju strankama je, uz ostalo, bilo i sporno pitanje tumačenja klauzule FIO. Primalac, tužitelj, navodi da se odnosi samo na snošenje troškova, dok joj brodar daje šire značenje.

Sud je prihvatio brodarovo stajalište.

Djelovanje klauzule FIO, kaže sud, upravljeno je na to da svaka brodarova odgovornost bude materijalno vezana samo s transportom u užem smislu riječi. To znači da njegova odgovornost počinje od momenta slaganja tereta na brod, a prestaje njegovim opasivanjem za iskrcaj, ostavljajući "na rizik, trošak i teret" krcatelju sve operacije koje su potrebne za ukrcaj, odnosno iskrcaj robe. Ta klauzula, daleko od toga da ima isključivo ekonomski sadržaj, obuhvaća osim oslobodjenja od snošenja troškova od strane broдача i njegovo oslobodjenje od rizika za operacije koje se izvrše na račun krcatelja dotično primaoca, i